

Tisková zpráva

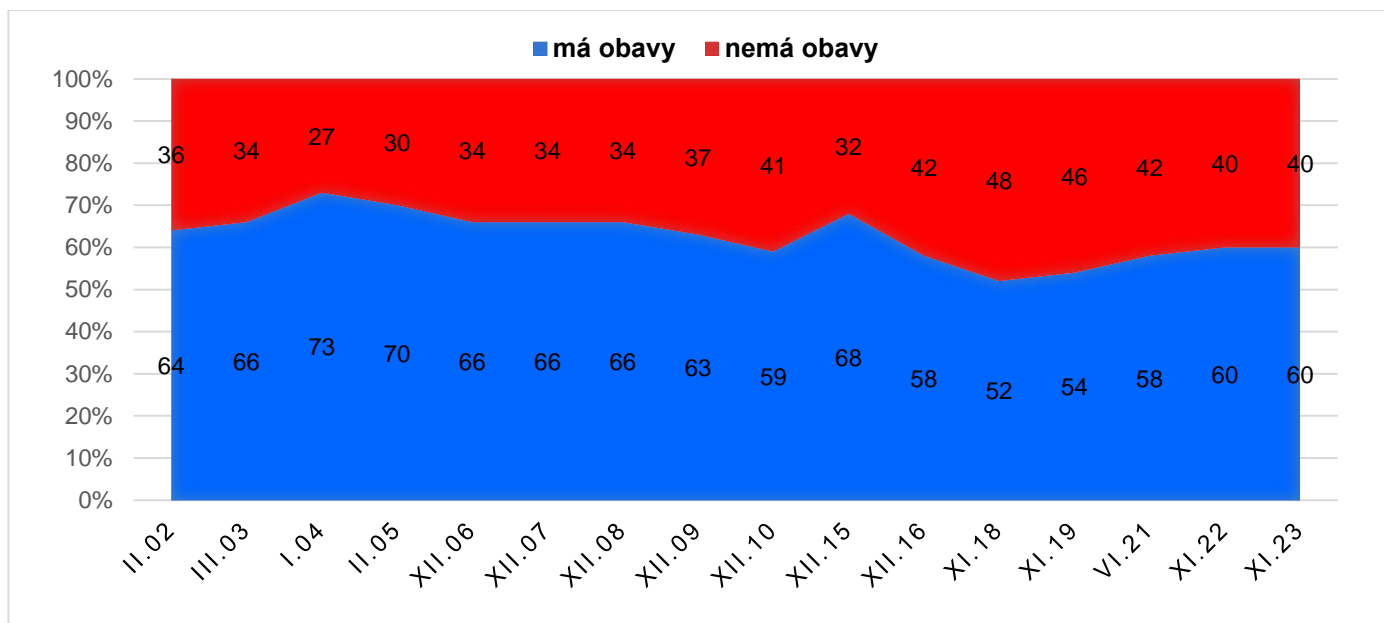
Veřejnost o svých obavách, pocitu bezpečnosti a spokojenosti s policí – podzim 2023

- ⊙ 60 % českých občanů pociťuje nějaké obavy, 40 % se ničeho neobává.
- ⊙ Obavy nejčastěji budí válka (43 %), dále respondenti uváděli strach ze zhoršení životní úrovně (16 %), obavy o vlastní zdraví (16 %), strach z budoucnosti a situace ve světě (13 %) a rovněž obavy o své blízké a jejich zdraví (10 %).
- ⊙ Oproti šetření z roku 2022 došlo především k dalšímu nárůstu obav z války, poklesly naopak obavy z energetické krize.
- ⊙ Pocit bezpečí v místě bydliště má více než devět desetin dotázaných, v ČR pak více čtyři pětiny.
- ⊙ Spokojenost s činností policie na republikové úrovni vyjádřilo více než sedm z deseti dotázaných, necelé čtyři pětiny jsou spokojené s činností policie v místě svého bydliště.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR
Tel.: 210 310 586; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

➤ V šetření, které CVVM realizovalo od konce září do začátku prosince 2023, jsme se zaměřili na to, zda lidé mají z něčeho obavy, a pokud ano, tak jaké (to byla otevřená otázka). Stejně otázky byly naposledy položeny respondentům na konci roku 2022. Aktuální sběr dat byl ukončen 4. prosince 2023, tedy před tragickým střeleckým útokem na Filozofické fakultě UK, a tyto události se proto do mínění české veřejnosti nemohly promítnout.

Graf 1: Máte z něčeho obavy?¹ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 28. 9. – 4. 12. 2023, 913 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Nyní mi, prosím, řekněte, máte z něčeho obavy?“ Varianty odpovědí: máte obavy, nemáte obavy.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, šest z deseti (60 %) českých občanů podle vlastního vyjádření má nějaké obavy, 40 % se naopak ničeho v současnosti neobává. V porovnání s předchozím výzkumem i s výzkumem z listopadu 2021 se podíl lidí pociťujících nějaké obavy statisticky významně nezměnil. Míra obav tak zůstává o něco nižší, než byla v období let 2002 až 2008 a v roce 2015, ale je vyšší, než míra obav v letech 2018 a 2019. Srovnatelné obavy jako v současné době pak čeští občané pociťovali v letech 2009, 2010, 2016, 2021 a 2022.

Podrobnější analýza ukázala, že častěji obavy mají ženy (64 %) než muži (56 %). Míra obav také zřetelně narůstá s věkem, když u lidí do třiceti let věku obavy pociťuje jen necelá polovina (46 %), mezi 30 a 59 lety jsou to asi tři pětiny (63 % 30 až 44 let, 58 % 45 až 59 let) a ve věkové kategorii 60 a více let má nějaké obavy 68 % lidí. Výraznější obavy jsou také patrné u lidí, kteří se na škále politické orientace řadí k levici (69 %), a těmi, kteří hodnotí životní úroveň své domácnosti jako špatnou (80 %). Ještě výraznější je vazba s celkovou spokojeností se životem. Z těch, kteří jsou velmi spokojeni, má nějaké obavy 45 %, u těch, kteří jsou velmi nespokojeni, je to 79 %. Naopak mezi lidmi s různým stupněm dosaženého vzdělání žádné významné rozdíly nejsou.

Respondenti, kteří uvedli, že mají z něčeho obavy (N=530), byli následně formou otevřené otázky² dotazováni na to, čeho se obávají, přičemž mohli uvést až dvě různé odpovědi.

Tabulka 1: Z čeho má obavy – prosinec 2015 až listopad 2022 (%)

	2015	2016	2018	2019	2021	2022	2023
Válka	25	12	15	20	11	32	43
Zdražování	2	2	3	3	5	19	8
Životní úroveň	8	12	12	10	11	15	16
Nemoc (vlastní)	13	20	28	20	18	14	16
Ekonomický vývoj v ČR	-	2	1	2	8	10	5
Energetická krize, zdražování energií	-	-	-	-	-	8	1
Budoucnost, situace ve světě	7	5	3	7	4	8	13
Zhoršování životního prostředí	2	1	11	22	4	6	5
Migrace, uprchlíci	28	31	21	22	9	5	8
Mezilidské vztahy a špatné vlastnosti	-	-	-	-	-	4	2
Domácí politický vývoj, situace	4	2	2	3	7	4	6
Obavy o rodinu, děti, partnera, přátele, o jejich zdraví	4	7	7	16	10	4	10
Politický vývoj ve světě	1	2	2	-	4	4	1
Nezaměstnanost	10	13	8	7	6	3	5
Bydlení	1	-	-	-	-	3	2
Ekonomický vývoj ve světě	-	-	3	4	-	3	4
Zabezpečení důchodců	1	2	5	3	1	2	2
Chování politiků	-	-	-	-	-	2	1
COVID-19					31	1	2
Členství v EU, Euro	1	2	1	2	1	1	1
Zdravotnictví	-	2	2	1	2	1	2
Přírodní katastrofy	-	2	4	4	3	1	-
Kriminalita, bezpečnost	5	8	2	3	2	1	2
Smrt	-	2	3	3	1	-	1
Terorismus	38	22	10	10	2	-	-
Islám, islamisté, Islámský stát	4	4	1	5	2	-	1
Jiná odpověď	29	22	33	17	27	13	12
BEZ ODPOVĚDI	17	25	23	16	31	36	31

Pozn.: Respondenti mohli uvést dvě odpovědi, proto součet všech podílů činí 200 %. (vysoké procento „bez odpovědi“ je dáno tím, že respondent uvedl jen jednu odpověď).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 28. 9. – 4. 12. 2023, 530 respondentů starších 15 let, kteří uvedli, že pociťují nějaké obavy, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Z čeho máte obavy?“

Z výsledků v tabulce 1, vyplývá, že na prvním místě jsou to obavy spojené s válkou (v součtu obou odpovědí je to 43 %, tj. více než dvě pětiny z těch, kteří mají obavy). Kromě obecných obav z toho, že bude válka, se zde také často objevovaly obavy spojené s válkou na Ukrajině, například, že Ukrajina prohraje válku, že Rusko napadne i nás, že se válka na Ukrajině rozšíří i na naše území a podobně.

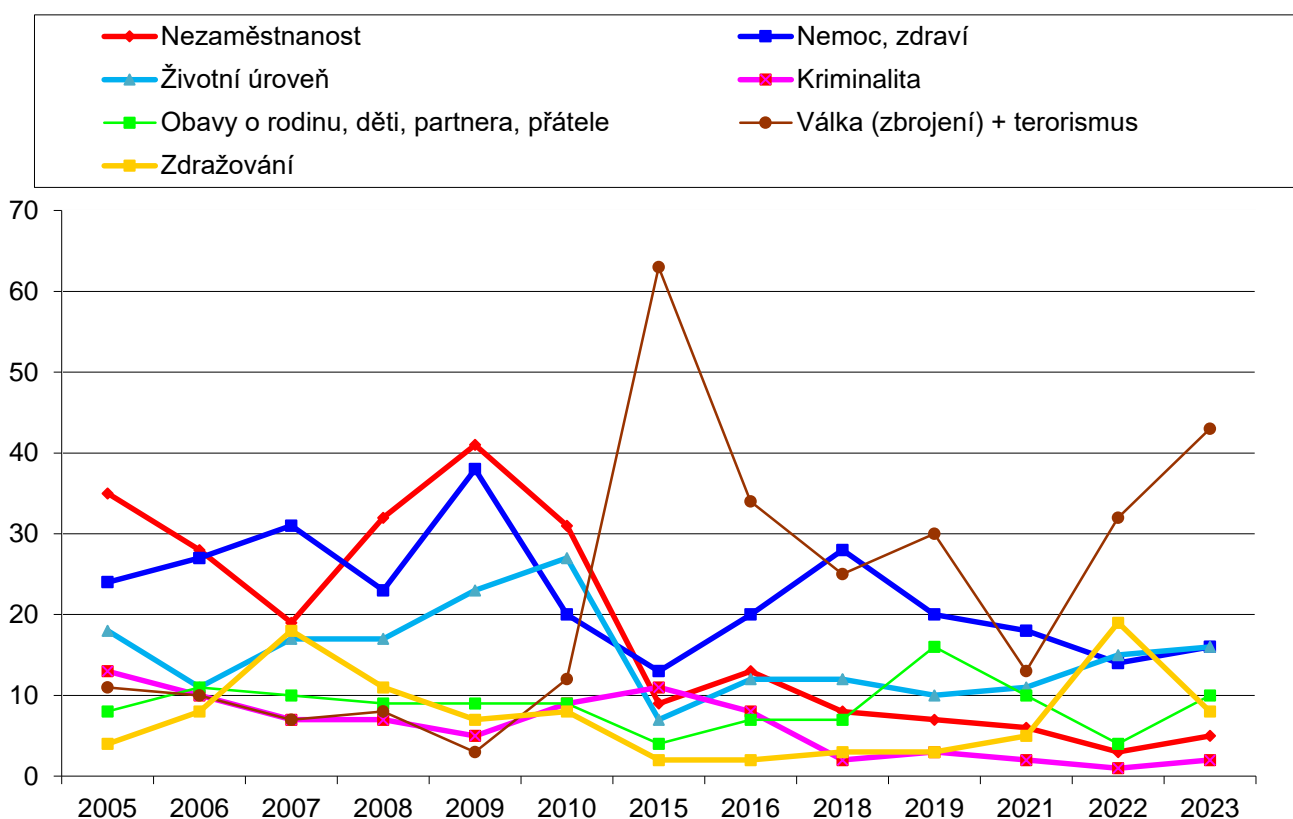
Tradičně velmi častou obavou je strach z nemoci a obavy o vlastní zdraví, které aktuálně zmínilo 16 % dotázaných. Na dalších místech se pak v hojné míře objevily obavy spojené s ekonomickou situací a s životní úrovní vlastní domácnosti, a to zejména obavy ze zhoršení životní úrovně (16 %), obavy ze zdražování (8 %) a obecně z ekonomického vývoje v České republice (5 %). Historicky nejvyšší míry dosáhly obecné obavy o budoucnost spojené s tím, co se děje ve světě (13 %). Desetina oslovených (10 %) pak uvedla, že pociťuje obavy o své blízké a jejich zdraví. Necelá desetina (8 %) pak rovněž pociťuje obavy v souvislosti s migrací a uprchlíky, více než dvacetina (6 %) z domácího politického vývoje.

V porovnání s posledním výzkumem realizovaným na přelomu let 2022 a 2023 dále významně rostly obavy z války (nárůst o 11 procentních bodů) a lidé také o něco více než v minulém šetření vyjádřili obavy o své blízké (nárůst o 6 procentních bodů) a celkově z budoucnosti a vývoje ve světě (o 5 procentních bodů).

Naopak téměř zmizely obavy z energetické krize a z růstu cen energií (pokles z 8 na 1 %) a v posledních dvou letech se rovněž prakticky vytratily obavy z onemocnění COVID-19 (pokles z 31 % v roce 2021 na 1 % v roce 2022 a 2 % v roce 2023). O něco méně často než v předchozím šetření také čeští občané vyslovili obavy z vývoje ekonomické situace v České republice (pokles o 5 procentních bodů).

Orientační časové srovnání od roku 2005 pro nejčastěji uváděné obavy ukazuje graf 2.

Graf 2: Z čeho máte obavy? (časové srovnání v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

V podzimním šetření jsme se dále dotazovali na pocit bezpečí, a to v rámci celé ČR a v místě bydliště, a zároveň jsme se ptali na spokojenost s prací policie. I když v otázce, kde dotázaní spontánně zmiňují, jaké obavy pociťují, došlo v posledních letech k výraznému poklesu zmínek tématu „kriminalita, bezpečnost“, tak jde nepochybně o tematiku, která ve veřejném prostoru rezonuje. Následující dvě tabulky přinášejí přehled o tom, zda se lidé cítí bezpečně v České republice celkově a v místě svého bydliště. Sledovat můžeme vývoj názorů za více než dvacet let (od roku 2002).

Bezpečně se v současné době v České republice cítí více než čtyři pětiny občanů (82 %), v tom 24 % „rozhodně ano“ a 58 % „spíše ano“. Naopak pocit bezpečí v ČR nezažívá necelá pětina veřejnosti (18 %), z toho „14 % „spíše ne“ a 4 % „rozhodně ne“.

Tab. 2: Pocit bezpečí v ČR celkově (v %)³

	6/02	10/04	12/06	12/08	12/10	2/12	11/13	11/14	12/15	12/17	11/18	11/19	6/21	11/22	11/23
Rozhodně ano	4	6	8	8	10	14	13	13	11	21	21	25	23	23	24
Spíše ano	41	49	57	60	58	60	60	58	65	64	64	62	62	57	58
Spíše ne	35	34	27	25	24	20	21	21	19	12	12	10	12	15	14
Rozhodně ne	13	9	6	5	7	5	5	6	3	2	2	2	2	4	4
Neví	7	2	2	2	1	1	1	2	1	0	1	1	1	1	0

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Během dvaceti let, kdy je pocit bezpečí v České republice sledován, počet lidí, kteří se cítí rozhodně nebo spíše bezpečně, velmi významně vzrostl (ze 45 % na 82 %). V prvních letech se pocit bezpečí postupně zvyšoval, mezi roky 2006 až 2014 se pak hodnocení téměř neměnilo, k dalšímu nárůstu došlo mezi lety 2014 a 2017 a v období od roku 2017 se podíl občanů, kteří se v ČR cítí bezpečně, pohyboval na hranici čtyř pětín, případně mírně nad ní. Oproti minulému šetření z konce roku 2022 nedošlo k žádné statisticky významné změně.

Tab. 3: Pocit bezpečí v místě bydliště (v %)¹

	6/02	10/04	12/06	12/08	12/10	2/12	11/13	11/14	12/15	12/17	11/18	11/19	6/21	11/22	11/23
Rozhodně ano	14	16	17	19	21	24	22	24	27	39	34	40	37	40	43
Spíše ano	60	54	60	57	56	56	57	55	58	49	52	50	52	51	48
Spíše ne	20	23	17	17	16	13	16	15	11	10	10	8	9	7	7
Rozhodně ne	5	7	5	6	6	6	5	4	3	2	3	2	1	2	2
Neví	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Pokud dotázaní vypovídají o pocitu bezpečí v místě bydliště, je podíl kladných odpovědí dokonce ještě vyšší v porovnání s hodnocením bezpečnosti v celé České republice (82 % v rámci ČR, 91 % v místě bydliště). Situace v obci je hlavně výrazně častěji hodnocena odpovědí „rozhodně ano“ (tuto odpověď aktuálně zvolilo 43 % dotázaných), a to po celé sledované období. Odpověď, že se cítí spíše bezpečně, pak v aktuálním výzkumu uvedla téměř polovina dotázaných (48 %). Pocit bezpečí naopak v místě svého bydliště nemá jen necelá desetina občanů (9 %), z toho 7 % „spíše ne“ a 2 % „rozhodně ne“.

V porovnání s minulým výzkumem z konce roku 2022 se v této oblasti situace nijak nezměnila a rozložení názorů veřejnosti na tuto otázku je tak od roku 2017 v podstatě stabilní.

³ Znění otázky: „Řekněte mi prosím, cítíte se bezpečně a) v naší republice celkově, b) v místě Vašeho bydliště?“

Výrazně méně bezpečně se cítí lidé se špatnou životní úrovní, pocit bezpečí rovněž mírně klesá s věkem, a naopak mírně roste se stupněm dosaženého vzdělání. Na pocit bezpečí v místě bydliště má rovněž vliv velikost obce a je vyšší v nejmenších obcích do 2 tisíc obyvatel.

Na téma pocitu bezpečí navazujeme hodnocením činnosti policie, a to opět v rámci celé České republiky a v místě bydliště. Z výsledků zachycených v tabulce 4 vyplývá, že podíl spokojených s policií výrazně převažuje nad podílem nespokojených, konkrétně spokojenost s činností policie v ČR vyjadřuje přibližně sedm z deseti (71 %) občanů starších 15 let, v tom 12 % je „rozhodně spokojeno“ a 59 % „spíše spokojeno“. Naopak nespokojenost vyslovila téměř čtvrtina dotázaných (24 %), v tom 19 % je „spíše nespokojeno“ a dalších 5 % je „rozhodně nespokojeno“. Zbýlých 5 % oslovených zvolilo možnost „nevím“.

Spokojenost nad nespokojeností převážila poprvé v roce 2012 a dále rostla až do roku 2017. Mezi lety 2017 až 2021 bylo hodnocení činnosti policie v ČR v podstatě stabilní a spokojenost se pohybovala na úrovni kolem 70 %. V loňském výzkumu spokojenost mírně vzrostla na úroveň 76 % a v aktuálním výzkumu naopak mírně poklesla (o 5 procentních bodů) zpět k úrovni sedmi desetin spokojených.

Tab. 4: Spokojenost s činností policie v ČR celkově (v %)⁴

	6/02	10/04	12/06	12/08	12/10	2/12	11/13	11/14	12/15	12/17	11/18	11/19	6/21	11/22	11/23
Velmi spokojen	4	2	2	3	3	4	5	5	8	10	10	10	12	14	12
Spíše spokojen	39	40	38	40	43	50	52	51	53	60	62	60	59	62	59
Spíše nespokoj.	35	41	44	42	42	35	33	31	27	21	20	21	22	15	19
Velmi nespokoj.	13	13	10	9	8	6	6	7	6	3	3	3	4	5	5
Neví	9	4	6	6	4	5	4	5	6	5	4	6	3	4	5

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Hodnocení činnosti policie v místě bydliště je ještě o něco málo příznivější, i zde výrazně převládá spokojenost nad nespokojeností (78 % ku 18 % - viz tab. 5). Na rozdíl od předchozí otázky tomu tak bylo po celou dobu sledování, tedy od roku 2002. Výsledky aktuálního šetření jsou statisticky srovnatelné s výsledky z posledního šetření z konce roku 2022.

Tab. 5: Spokojenost s činností policie v místě bydliště (v %)²

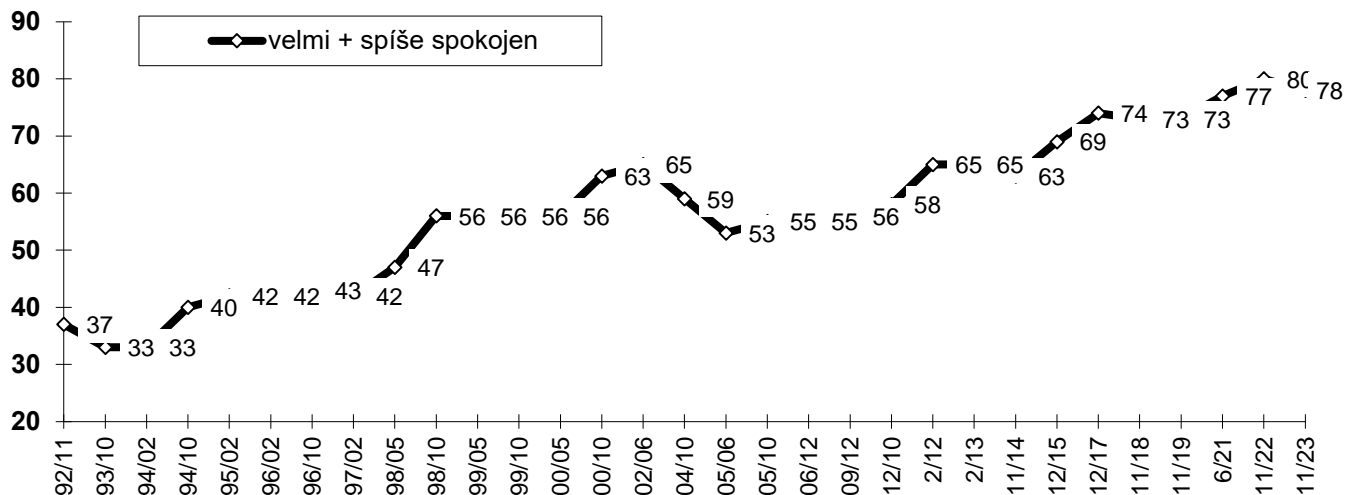
	6/02	10/04	12/06	12/08	12/10	2/12	11/13	11/14	12/15	12/17	11/18	11/19	6/21	11/22	11/23
Velmi spokojen	9	5	5	7	7	9	10	10	13	16	14	16	17	20	20
Spíše spokojen	56	54	50	49	51	56	55	53	56	58	59	57	60	60	58
Spíše nespokojen	23	29	29	30	29	25	25	23	22	18	18	20	18	12	15
Velmi nespokojen	6	8	10	10	9	6	5	10	6	4	4	4	3	5	3
Neví	6	4	6	4	4	4	3	4	4	4	4	3	2	3	4

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

⁴ Znění otázky: „Jak jste spokojen s činností policie a) obecně v České republice, b) s činností policie v místě Vašeho bydliště?“

Spokojenost s policií v místě bydliště dosáhla na začátku roku 2012 po deseti letech stejné úrovně, jako v roce 2002, kdy bylo zaznamenáno její maximum od začátku zjišťování před dvaceti pěti lety (viz graf 3, kde je vykreslen vývoj od počátku devadesátých let). Následující tři roky vykazovaly podobnou úroveň spokojenosti a v roce 2015 pak začala spokojenost opět růst, až se v posledních třech měřeních (od roku 2021) ustálila na historicky nejvyšší úrovni kolem čtyř pětin spokojených.

Graf 3: Vývoj spokojenosti s policií v místě bydliště (1992-2023)

Pozn.: V grafu je uveden součet kladných odpovědí „velmi spokojen“ a „spíše spokojen“. Dopočet do 100 % u jednotlivých údajů tvoří negativní hodnocení + odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala, že míra spokojenosti s činností policie celkově na území ČR i v místě bydliště je o něco vyšší mezi muži, když ženy a rovněž dotázaní starší 60 let ji častěji nedokázali posoudit a volili možnost „nevím“. Menší míru spokojenost s činností policie celkově na území ČR vyjadřovali respondenti se špatnou životní úrovní své domácnosti. Hodnocení činnosti policie celkově na úrovni ČR se mírně zlepšuje se stupněm dosaženého vzdělání.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v23-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>28. 9. - 4. 12. 2023</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>913</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>93</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem -dotazování CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV_2a, OV_2b, OB_1, OB_2</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ob240116</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>16. ledna 2024</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.